

Оцінка життєздатності інноваційних проектів

Необхідними умовами ефективного функціонування бізнесу є готовність компанії до інновацій, підвищення інноваційного потенціалу компанії, розробка стратегії розвитку компанії.

На сьогоднішній день інновації вже отримали широке визнання у всьому світі. Інновація означає результат творчої діяльності, спрямованої на розробку, створення і поширення нових видів виробів, технологій, впровадження нових організаційних форм і т.д. [1]. Отже інновація — кінцевий результат впровадження нововведення з метою зміни об'єкта управління й отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту [2].

На початкових етапах реалізації проекту (ініціація та планування) необхідно забезпечити ефективне управління змістом інноваційного проекту, розробити докладний опис інноваційного продукту, провести обґрунтування його життєздатності, визначити необхідність, можливість і форми залучення інвестицій, відомості про терміни виконання, виконавців і організаційно-правові моменти його просування.

У рамках проектного аналізу відбувається оцінка життєздатності проектів. При оцінці життєздатності проекту порівнюють варіанти проекту з точки зору їх вартості, термінів реалізації та прибутковості, що дає можливість обрати найбільш вигідний варіант.

Існують різні підходи до оцінки життєздатності проектів, які відрізняються специфікою та масштабами проекту, галуззю застосування. Найбільш типовою є експрес-діагностика проекту, яка включає в себе аналіз конкурентоспроможності стратегії, наявності компетенцій та ресурсів на період функціонування проекту (або на період його запуску).

Для визначення життєздатності в управлінні проектами важливо мати дослідження конкурентоспроможності проекту як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Необхідно проводити аналіз наявних ринків і попит на продукцію, що випускається, а також пропозиції на даний товар. Інвестор повинен бути впевнений, що на продукцію буде триматися стабільний попит, достатній для призначення такої ціни, яка забезпечувала б покриття витрат на експлуатацію та обслуговування об'єктів проекту, виплату заборгованостей і задовільну окупність капіталовкладень.

Звідси стає зрозумілим, що оцінка життєздатності проекту покликана відповісти на наступні питання: можливість забезпечити необхідну динаміку інвестицій, здатність проекту генерувати грошові потоки, достатні для компенсації його інвесторам, вкладених ними ресурсів і взятого на себе ризику.

Робота з оцінки життєздатності проекту проводиться в два етапи: з альтернативних варіантів проекту вибирається найбільш життєздатний; для обраного варіанту проекту підбираються методи фінансування та структура інвестицій, що забезпечують максимальну життєздатність проекту.

При аналізі життєздатності проекту конкретного напрямку інноваційної діяльності підприємцю необхідно використовувати наступні критерії і оцінювати ступінь важливості кожного з наведених критеріїв: новизна проекту; техніко-технологічна реалізація проекту; обрана сфера діяльності; галузева приналежність; ринкова привабливість проекту; наявність необхідного капіталу для ініціації інноваційного проекту; наявні джерела фінансування; наявність персоналу з необхідним рівнем кваліфікації; розмір сегменту потенційної клієнтури та її характер; стратегія компанії в бізнесі і перспективи розвитку підприємства; сту-

пільг ризику інноваційного бізнесу, необхідність отримання сертифікатів, ліцензій, авторських свідоцтв на вироблені продукти; відповідність проекту наявному законодавству [3].

Необхідність аналізу проектних ризиків в сучасних умовах обумовлена, насамперед, тим, що в будь-якому інноваційному проекті грошові потоки відносяться до майбутніх періодів і носять прогностичний характер. Основним інструментом подібних досліджень служить аналіз ризиків проекту, що є найважливішою складовою частиною експертизи інноваційного проекту і відіграє значну роль у прийнятті рішення про інвестування.

Ризик інноваційних проектів — невизначеність, що залежить від прийнятих рішень, реалізація яких відбувається тільки з плином часу. Ризики можуть бути зовнішні, внутрішні та змішані. Аналіз ризиків може проводитися за такими основними сферами: фінансові ризики; маркетингові ризики; технологічні ризики; ризики учасників проекту; політичні ризики; юридичні ризики; екологічні ризики; будівельні ризики; специфічні ризики; обставини непереборної сили або форс-мажор.

Аналіз літератури з управління проектами дозволив виявити найбільш поширені заходи щодо зниження фінансових ризиків: залучення до розробки та реалізації проекту найбільших фірм з великим досвідом ведення проектування, виробництва, будівництва та експлуатації; отримання податкових пільг; ретельна розробка та підготовка документів з взаємодії сторін, які беруть безпосередню участь у реалізації проекту, а також з взаємодії із залученими організаціями; розробка сценаріїв розвитку несприятливих ситуацій.

Найбільш вагомий показник ризиків в інноваційних проектах — це фінансова реалізованість. (показник, що характеризує наявність фінансових можливостей здійснення проекту). Вимога фінансової реалізованості визначає необхідний обсяг фінансування проекту [4]. При виявленні нереалізованості проекту та окремих елементів організаційно-економічного механізму повинні бути скоректовані, щоб підвищити рівень життєздатності проекту.

Таким чином, визначення життєздатності на початкових етапах реалізації проекту дозволить підвищити якість управління за рахунок зменшення ризиків проекту та більш ефективного планування.

1. Инновационный менеджмент: учебник для вузов / С.Д. Ильенкова, Л.М. Гохберг, С.Ю. Ягудин и др.; под ред. С.Д. Ильенковой. — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2002. — 285 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. — К.: Академвидав, 2004.- С. 123–129.
3. Юшкова О. В., Оценка жизнеспособности идеи инвестиционного проекта. [Електронний ресурс] / О.В. Юшкова, Е.А. Богомякова, Д.Ю. Шакун — Режим доступу: <http://iit03.pfo-perm.ru/Data/iushkov2/iushkov2.htm>
4. Федулова Л.І. Інноваційний потенціал, як основа вибору інноваційної стратегії. [Електронний ресурс] / Л.І. Федулова — Режим доступу: http://pidruchniki.ws/10880816/menedzhment/innovatsiyniy_potentsial